

Pecsenyánszky Melinda

A mezőgazdasági szakképzés lehetősége a dél-hevesi térségben

Melinda Pecsenyánszky:

The opportunity of the agricultural training in the southern parts of Heves county

Summary

The role and significance of education and vocational training are unquestionable. It is essential for the development of the region to have educated residents. Skills that can be acquired on compulsory and optional courses are important for agricultural activities. It is visible from the data of the 8 observed settlements that the number of submitted applications is low and most of the submitted applications are related to compulsory trainings. The increase of the number of people participating in the training could have a significant role in the development of the region since it would result in extra income as a complementary activity.

Keywords: education, agricultural vocational training, South Heves

ÖSSZEFOGLALÓ

A tanulmány mezőgazdasági szakképzésről, ezen belül 8 Dél-Hevesi település adataira támaszkodva készült.

Az oktatás, a képzés, a szakképzés szerepe megkérdőjelezhetetlen. Minél képzetesebb az ember, minél több lábon tud állni, annál jobb esélyei vannak a munkaerőpiacon, a megélhetése annál biztosabb. A főiskolai illetve egyetemi képzések állami férőhelyeinek számának csökkenésével a szakképzés egyre meghatározóbb szerepet tölt be.

Kulcsszavak: képzés, mezőgazdasági szakképzés, Dél-Heves

HEVES MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA ÉS PROGRAMJA (2014-2020)

Heves megye területfejlesztési koncepciója és programjában megfogalmazásra került Heves megye jövőképe: Magyarország harmonikusan fejlődő, élhető megyéje. A fejlesztési irányok között megtalálható az oktatás és a szakképzés fontossága is. A gazdaság versenyképességének javítása a megye gazdasági adottságaira építő

munkahelyteremtő beruházások ösztönzése, a munkahelymegtartó- és gyarapító fejlesztések prioritizálása és a beruházásösztönzést támogató infra-struktúrák (infokommunikációs, közlekedési, oktatás-szakképzési, stb.) fejlesztése révén. Megyén belül az észak-déli, északi területein a kelet-nyugati kapcsolatok javítása.

Meghatározásra került feladatok többek között:

- a kis- és középvállalkozások, a mezőgazdasági (az EMVA esetében), a halászati és akvakultúra-ágazat (az ETHA esetében) versenyképességének javítása.
- foglalkoztatás bővítés – mezőgazdaságban (például Ivádon közmunkásoknak szervezett savanyító képzésen részvétel, 100.000ft-os tanfolyam).
- helyi vállalkozások fejlesztése – aranykalászos gazda képzés – fiatalgazda támogatás lehetősége– munkahelyek teremtésének lehetősége.

HEVES MEGYE SZAKKÉPZÉS-FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA – 2013

A dokumentumban a megyei gazdaság által igényelt szakképesítések tekintetében foglalmaznak meg javaslatokat:

- a duális szakképzési rendszer kiszélesítése (elmélet: iskola, gyakorlat: élőmunkakörnyezetben vállalkozásoknál)
- a megye gazdasági profiljához igazodó képzési kínálat, az ipari és vidékfejlesztési (agrár) jellegű képzési kínálat arányának
- felnőttképzés és iskolai szakképzés erősebb együttműködése, ösztönzése, növelése

Fontos megjegyezni, hogy a mezőgazdasági őstermelők között több ezer olyan személy van, aki ugyan nem főfoglalkozásként, hanem mellékállású gazdálkodóként végez agrár tevékenységet jövedelemszerzés céljából, de ezt a réteget is fontos figyelembe venni a képzési kínálat irányainak és arányainak kialakításakor, hisz fontos, hogy rendelkezzenek alapvető szakmai ismeretekkel mellékfoglalkozásuk szakszerű, minőségi ellátásához is.

Az új szakképzési törvény 2013. szeptember elsején lépett életbe. A törvény célja hogy a szakképzést iskolák fajtái közé sorolja, kiszorítva ezzel a magáncégeket. A képzések az iskola-rendszerű képzések irányába változnak. Olyan magas óraszámokat határoz meg, hogy az eddig jellemzően 3-6 hónapos képzéseket 2 év alatt tanítják, ezeket elsősorban iskolák lesznek képesek megvalósítani, nem a magáncégek. A költségek is emelkednek ezáltal, akár négyszeresére is.

MEZŐGAZDASÁGHOZ ÉS ERDŐGAZDÁLKODÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ SZAKMAI KÉPZÉSEK

A szakképzések közül egyre nagyobb számú érdeklődésre tart számot a mezőgazdasági szakképzés. Egyre többen gondolják úgy, hogy képzéseken vesznek részt, ezt a támogatásra beadott kérelmek emelkedő száma is igazolja. Egyre több munkahelyen feltétel bizonyítvány megléte, illetve támogatási feltétel is lehet illetve motiválhatja őket, hogy mellékes keresetre tegyenek szert (pl méhészt szakképzések). Mivel a jelen hatályos szabályozás szerint legkésőbb 2015. január 31-ig lehet benyújtani, így még ebben az évben a képzésre jelentkezők számának növekedésére lehet számítani.

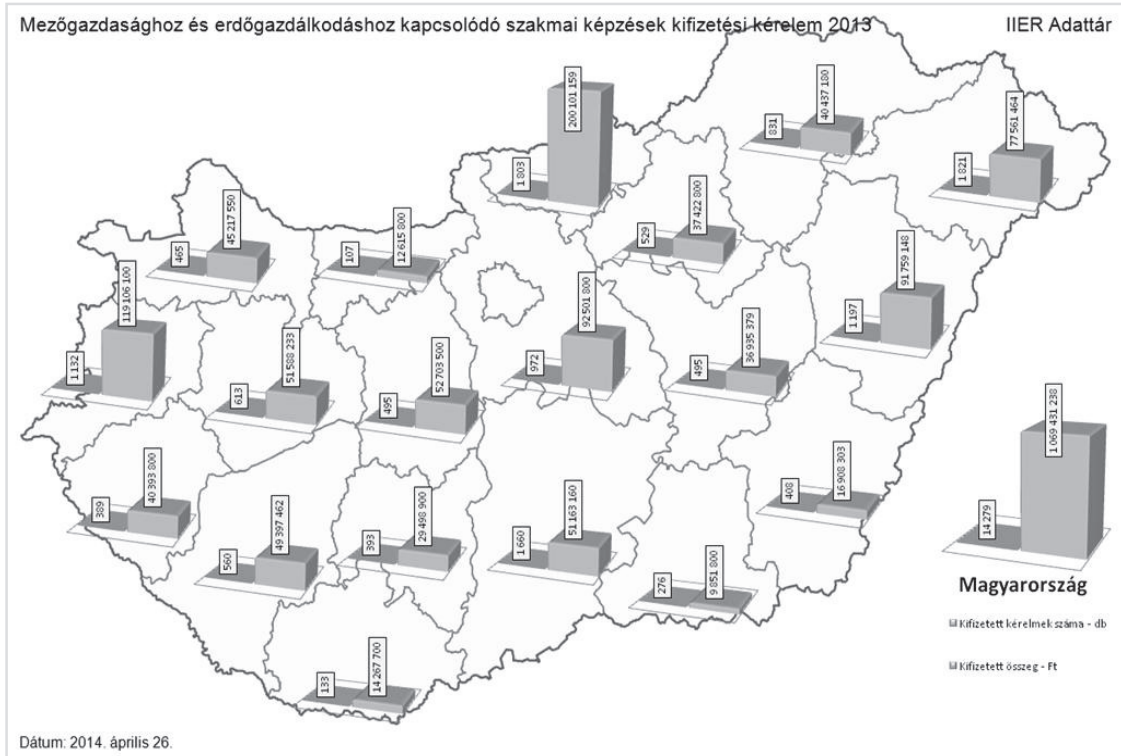
Az EMVA-ból az ÚMVP I. és II. intézkedéscsoportjához kapcsolódó képzések tárgyában nyújtandó támogatások. EMVA I. tengely - A mezőgazdasági és erdészeti ágazatok versenyképességének javítása \ Mezőgazdasághoz és erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó szakmai képzések. A támogatás célja a mezőgazdasági termelők és erdőgazdálkodók szakmai ismereteinek bővítése a kölcsönös megfeleltetés követelményeit, a gazdálkodás környezeti hatásait, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (a továbbiakban: EMVA) keretében támogatott műveletek rendeltetésszerű végrehajtását, és a megvalósított beruházás szakszerű üzemeltetését illetően.

Jogszábi háttér: 139/2008 (X.22) FVM rendelet. A támogatás célja a mezőgazdasági termelők és erdőgazdálkodók szakmai ismereteinek bővítése.

- -ÚMVP intézkedések keretében előírt, kötelező képzések:
- Mezőgazdasági üzemek korszerűsítése (kivéve: a gépvásárlási támogatást);
- A fiatal mezőgazdasági termelők elindítása;
- A szerkezetátalakítás alatt álló félig önálló gazdaságok támogatása;
- Mezőgazdasági termékek értéknövelése;
- Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések;
- Erdő-környezetvédelmi kifizetések;
- Natura 2000 kifizetések.

E rendelet alapján vissza nem térítendő támogatás vehető igénybe a rendelet mellékletben felsorolt képzéseken való részvételhez. A támogatott képzések szervezése a Vidékfejlesztési Minisztérium által előírt képzési programoknak megfelelően az alábbi célterületeken történhet: a gazdálkodás fenntarthatóságát és eredményességét szolgáló ismeretek átadása mezőgazdasági termelők és erdőgazdálkodók részére az 1. számú mellékletben felsorolt szakképzést nem adó, Országos Képzési Jegyzék (OKJ) szerinti szakképzés, valamint hatósági képzések keretében.

Az alábbi térképen a 2013. évben beadott kifizetési kérelmek megoszlása látható.

1. ábra: Mezőgazdasághoz és erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó szakmai képzések kifizetési kérelem (2013)

Forrás: <http://www.mvh.gov.hu/portal/MVHPortal/default/mainmenu/eredmenyek>

Az alábbi táblázat a 2013. évben a jóváhagyott kérelmek száma és a jóváhagyott támogatási összeget (Ft) mutatja be.

Ügyfél lak-hely-székhely	Jóváhagyott kérelmek száma – db (2013. év)	Jóváhagyott támogatási összeg – Ft (2013.év)
Magyarország	14 279	1 069 431 238
Észak-Magyarország	3 165	277 961 139
Borsod-Abaúj-Zemplén	831	40 437 180
Heves	526	37 156 200
Nógrád	1 808	200 367 759

1. táblázat: A jóváhagyott kérelmek száma és a jóváhagyott támogatási összeg (Ft) 2013

Forrás:

<http://www.mvh.gov.hu/portal/MVHPortal/default/mainmenu/eredmenyek>

Jelenleg országosan 37 képző és hozzájuk tartózan 95 konzorciumi partner közül választhatnak, akik képezni szeretnék magukat. A képzések besorolása szerint szakképesítést nem adó (19 db), OKJ szerinti szakképesítés (161 db), hatósági képzés (2 db) közül választhatnak. A 11 kötelező képzést azok választhatják, akik ÚMVP intézkedések keretében előírt, támogatáshoz kapcsolódóan kötelező képzések kapcsolódnak: a fiatal mezőgazdasági termelők elindítása; a szerkezetátalakítás alatt álló félig önellátó gazdaságok támogatása; mezőgazdasági termékek értéknövelése; agrár-környezetgazdálkodási kifizetések; erdő-környezetvédelmi kifizetések;. natura 2000 kifizetések.

A kötelező képzések közül a legnagyobb beadott kérelem az agrár - környezetgazdálkodási kifizetésekhez kapcsolódó képzések visszaigénylése a legmagasabb számú beadott kérelem. A szakképesítést nem adó képzések közül népszerűek az agrárvállalkozói ismeretek és ökológiai gazdálkodás képzések.

Az Országos Képzési Jegyzék szerinti szakképesítések közül legtöbben az aranykalászos gazda és a méhészképzéseket választják. Ez a feltételezésem, miszerint méhészképzésekre többen jelentkeztek, nem bizonyosodott be. A meghatározó az aranykalászos gazda képzés volt. Ennek egyik meghatározó oka a képzések díja. A támogatás a méhészképzések tekintetében 206 000Ft. az aranykalászos gazda tanfolyam esetében 1864 00Ft. A kistérség, mint már említettem hátrányos helyzetű, a lakosainak a képzések díjának kifizetésére nincs lehetősége.

A vizsgált terület

Észak Magyarországi Régió, Heves Megye, Hevesi Kistérség települései közül ezen tanulmányban a következő települések kerültek vizsgálatom középpontjába: Átány – Erdőtelek – Erk – Kisköre – Kömlő – Tarnabod - Tarnaszadány - Tiszanána

2. ábra A Hevesi Kistérség földrajzi elhelyezkedése és települései

Forrás: <http://www.hiszi-map.hu>

A térségben életében meghatározó a mezőgazdaság (mikrovállalkozás). Ezt támasztja alá a többi ágazat relatív fejletlensége is. A népsűrűség alacsony, öregedő, elvándorlási hullám. A mezőgazdasági munkák jelentős része nem igényel magas iskolai végzettséget (alulképzettek száma magas). Az ország 33 leghátrányosabb helyzetű kistérsége közé tartozik. A térképen a kiválasztott 8 települést szemléltetem. A táblázatban a beadott kérelmek számát mutatom be.

	2010	2011	2012	2013	2014	
Átány	5	16	3	37	13	74
Erdőtelek	22	5	0	30	11	68
Erk	0	0	0	0	0	0
Kisköre	7	2	0	4	6	19
Kömlő	8	1	2	12	3	
Tarnabod	0	0	0	0	0	0
Tarnaszadány	1	0	1	1	0	3
Tiszanána	22	2	11	24	10	69

2. táblázat: A vizsgált 8 településről beadott kérelmek száma (db)

Feltételeztem, hogy a legtöbben méhészképzés illetve aranykalászos gazda tanfolyamon vesznek részt. A hátrányos helyzet látszik, mivel a kötelező képzéseken részt vevők száma a meghatározó, nem az önkéntesen választható képzések száma. A két településről nem igényelt vissza senki támogatást, ennek okát a következőkben majd érdemes lesz vizsgálni. Emellett érdekes eredményre vezethetne az egyik leghátrányosabb kistérség és a legfejlettebb kistérség közötti számadatok összevetése.

A KÉPZÉSEK MEGOSZLÁSA

A kötelező képzések közül az agrár- környezetgazdálkodási kifizetésekhez kapcsolódó képzések visszaigénylése a legmagasabb számú beadott kérelem. Összes kérelemből a 8 településen 129 kötelező képzésen (ebből 106 az AKG képzés). A képző szervezetek között a Károly Róbert Főiskola képzéseit választották a legtöbben.

A szakképesítést nem adó képzések közül csak 2014. évben érkezett be kérelem, 7 db. A képzés a Mezőgazdasági szállítási, anyagmozgatási speciális esetei. A képző VM Kelet-Magyarországi Agrár-szakképző Központ, Mg. Szakképző Iskola és Kollégium Jánoshalma volt. Az Országos Képzési Jegyzék szerinti szakképesítések közül legtöbben az aranykalászos gazda képzéseket választják. A beadott 110 kérelem közül meghatározó a 42 aranykalászos gazda tanfolyamon részt vevők száma. A képzők között itt meghatározó a Szent István Egyetem és a VM Kelet-Magyarországi Agrár-szakképző Központ, Mg. Szakképző Iskola és Kollégium Jánoshalma

A KÉRDŐÍV KIÉRTÉKELÉSE.

Nem reprezentatív. A megkérdezettek a kötelező képzések közül AKG, NATURA 2000, kérődző szerkezetátalakítás képzésekre jelentkeztek. A nem kötelező képzések közül az aranykalászos gazda képzés, ezüstkalászos gazda képzés, mezőgazdasági technikus képzés, nehézgép kezelői, mezőgazdasági vontató képzés, vadászvadtenyésztő képzésre jártak a települések lakói.

A képző szervezetet ajánlás útján, képzés közelsége miatt, korábbi vizsgaidőpont megadása, (visszaigénylés dátumához közeli időpont), hétvégi órák tartása miatt választották ki.

A válaszadók tervezték, hogy további (főleg kötelező) képzéseken vesznek részt, ezt indokolta például a fiatal gazda miatti kötelezettség vállalása.

A mezőgazdaságban dolgozik főállásban kérdéssemre főleg őstermelőként, illetve kiegészítő tevékenységként egyéni vállalkozóként végzik a megkérdezettek a mezőgazdasági tevékenységüket.

A képzés elvégzésével a céljaik voltak például pályázatok elérése, munkába illeszkedés, kötelező volt a támogatáshoz. A képzésen elhangzottak a legtöbb esetben már ismertek voltak, az új ismeretek a fiatal gazda megkérdezettek számára voltak.

FELHASZNÁLT IRODALOM:

- [1.] Heves megye területfejlesztési koncepciója és programja (2014-2020)
- [2.] Heves megye szakképzés-fejlesztési koncepciója – 2013
- [3.] www.mvh.gov.hu

Jász-Nagykun-Szolnok megye	Jóváhagyott kérelmek száma - db	Jóváhagyott támogatási összeg - Ft
2010	625	32 490 340
2011	115	27 861 430
2012	115	12 162 620
2013	816	72 125 239
2014 (I).	299	29 375 500

3. táblázat: Támogatási kérelmek darabszáma és összege Jász-Nagykun-Szolnok megyében

Forrás:

<http://www.mvh.gov.hu/portal/MVHPortal/default/mainmenu/eredmenyek>

ÖSSZEFOGLALÁS

Az oktatásnak, a szakképzésnek a szerepe és fontossága megkérdőjelezhetetlen. A térség fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy minél képzetebbek legyenek a települések lakói. A mezőgazdasági tevékenységhez fontos a szakismeret, amelyeket a kötelező illetve a szabadon választható képzéseken tudnak elsajátítani. A vizsgált 8 település adataiból is látszik, hogy kevés a beadott kérelmek száma, illetve a beadott kérelmek többsége a kötelező képzésekhez kapcsolódik. A térség fejlődésében jelentős szerepe lehetne a képzésen részt vevők számának növekedése, mivel kiegészítő tevékenységként többletjövedelmet eredményezne.